

СТРАТЕГІЧНА ДІАГНОСТИКА ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СУЧАСНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

А.А. Корнійчук

Житомирський державний технологічний університет, kornangelina@gmail.com

Для ефективного управління виробничим потенціалом підприємства необхідно знати його величину і результат від використання. Відтак, на сьогоднішній день існує декілька підходів стосовно дослідження виробничого потенціалу, зокрема ресурсний і результативний. Оскільки, управлінські рішення стосовно використання виробничого потенціалу можуть стосуватись як тактичного рівня так і стратегічного, постає потреба у розмежуванні діагностичного процесу у відповідності до поставлених цілей дослідження.

Управління виробничим потенціалом на тактичному рівні характеризується оцінкою використання наявного його рівня. Підприємство як системний інтегратор поєднує ресурси у різних функціональних підсистемах: техніко–технологічній, виробничій, кадровій, фінансовій, інформаційній тощо. Кожна з них може бути оцінена крізь призму використання ресурсів комплексами показників. Тобто, для цілей діагностування на тактичному рівні використання саме ресурсного підходу є найкращим, оскільки кожен елемент виробничого потенціалу буде оцінений окремо, а висновок про стан та ефективність використання буде формуватись виходячи з суджень про окрему складову.

Обґрунтування і прийняття стратегічних рішень пов'язане зі змінами потенціалу, процесами

відтворення ресурсів. Діагностичні дослідження при цьому базуються більше на результативному підході, тобто на визначенні ефекту від використання потенціалу [3, с. 102].

Стратегічна діагностика виробничого потенціалу на відмінну від тактичної, має охоплювати не тільки сферу оцінки і ефективності використання формуючих складових, а й визначати конкурентні переваги підприємства які виникають за рахунок використання наявного рівня. Відтак, метою проведення стратегічної діагностики виробничого потенціалу є встановлення його стану (діагнозу) за допомогою використання комплексу дослідницьких процедур в умовах інформаційної обмеженості, формування характеристики досліджуваного об'єкта для прийняття управлінських рішень стратегічного характеру стосовно розвитку загальної системи враховуючи невизначеність середовища функціонування.

Таким чином, для визначення наявного рівня виробничого потенціалу використовують ресурсний підхід, а для дослідження ефективності його використання – результативний.

Прийняття вірних управлінських рішень повинно супроводжуватись використанням достовірної інформацією щодо наявного стану, можливостей подальшого використання і прогнозування розвитку об'єкта дослідження. Тому, ресурсний і результативний підходи використовуються одночасно. Прибічником поєднання ресурсного і результативного підходу є В.Г. Герасимчук [1]. Він пропонує оцінювати виробничий потенціал досліджуючи кадрову складову стосовно її кваліфікаційного рівня; рівень використання обладнання; фінансові можливості та показники які б визначали обсяг витрат на наукові та маркетингові дослідження.

На нашу думку, даний підхід є більш доцільним, оскільки досліджує виробничий потенціал стосовно якості формування і результативності використання, що забезпечує реалізацію процесу діагностики.

Стратегічна діагностика виробничого потенціалу промислових підприємств за даним підходом повинна вирішувати наступні завдання:

- комплексно оцінювати стан та ефективність використання виробничого потенціалу за елементними складовими які його формують;
- визначати резерв конкурентних переваг використовуючи наявний виробничий потенціал;
- виявляти сильні і слабкі сторони підприємства, а також можливості його подальшого розвитку завдяки використанню визначеного потенціалу виробництва;
- формувати інформацію про виробничий потенціал підприємства яка буде частиною загально-го стратегічного плану розвитку.

Для забезпечення виконання визначених завдань необхідно мати набір показників для дослідження складових виробничого потенціалу і їх використання. Н.І Іванов який є прибічником використання результативного підходу до діагностування виробничого потенціалу зазначає, що для дослідження система показників має відображати ефективність потенціалу загалом, та його елементів зокрема [2]. Сукупність показників яка використовується для діагностичного процесу може відрізнитися за складом, проте обов'язково повинна відповідати наступним вимогам:

- включати показники, що визначають виробничий потенціал за всіма складовими;
- забезпечувати можливість порівняння показників які використовуються для дослідження;
- спрямовуватися на виконання підприємством поточних та перспективних задач;
- має бути узгоджена з існуючою на підприємстві звітністю;
- витрати на формування та обробку інформації, згідно обраної системи показників, повинні бути мінімальними.

Формуючи систему показників для стратегічного діагностування виробничого потенціалу, необхідно також враховувати вплив ринкових умов господарювання. Тобто, стратегічна діагностика виробничого потенціалу підприємства, на відміну від звичайної діагностики, повинна включати не лише дослідження стану та ефективності використання наявних ресурсів, а й взаємодію з ринком, яка визначається спроможністю реагувати на зростаючі потреби споживачів шляхом пристосування виробничого потенціалу до умов господарювання.

Таким чином, для прийняття більш ефективних і виважених рішень пов'язаних з управлінням виробничим потенціалом підприємства доцільно поєднувати у дослідженнях ресурсний і результативний підходи. Ресурсний підхід є основою для визначення елементів потенціалу виробництва і їх величини, а результативний відображає ефективність використання як формуючих складових, так і загального його рівня.

Список використаної літератури:

1. Герасимчук В.Г. Розвиток підприємства: діагностика, стратегія, ефективність / В.Г. Герасимчук. – К. :

Вища школа, 1995. – 167 с.

2. Иванов Н.И. Экономические аспекты производственного потенциала. Теория и практика / Н.И. Иванов. – Донецк: ИЭПНАН Украины, 2000. – 178 с.

3. Сарай Н.І. Виробничий потенціал підприємства: сутність та особливості діагностики / Н.І. Сарай. – Всеукраїнський науково–виробничий журнал «Інноваційна економіка», 2012. – С. 101–103.